

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ**

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

I. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η εκπαιδευτική αξιολόγηση αποτελεί σημαντική διάσταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία επιδιώκει τη διακρίβωση της επίτευξης προσδιορισμένων παιδευτικών στόχων καθώς και την ενίσχυση της ανατροφοδότησης του εκπαιδευτικού έργου.

Γενικά, η αξιολόγηση του μαθητή αποτελεί επιμέρους παράμετρο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, η οποία οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις εκάστοτε κοινωνικο-πολιτισμικές και εκπαιδευτικές συνθήκες.

Συγκεκριμένα, οι στόχοι της αξιολόγησης μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Έλεγχος της προόδου στους τομείς της απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και στον τομέα της καλλιέργειας αρχών και αξιών.
- Παρακολούθηση της εξέλιξης της προσωπικότητας του μαθητή.
- Υποστήριξη του μαθητή προκειμένου να επιλέξει συνειδητά την κατεύθυνσή του προς τις ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες.
- Ενίσχυση του μαθητή μέσα από την επικοινωνία και τη συνεργασία των εκπαιδευτικών με τους γονείς και τους κηδεμόνες.

II. ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση πρέπει να στηρίζεται στις ακόλουθες θεμελιακές αρχές:

- **Αξιοπιστία**
- **Αντικειμενικότητα**
- **Εγκυρότητα**

Η αξιολόγηση του μαθητή:

- Αποτελεί βασικό παράγοντα κινητοποίησης και ανατροφοδότησης μαθητών και εκπαιδευτικών.
- Αποτελεί διαρκή, δυναμική διαδικασία, η οποία ενσωματώνεται στη γενικότερη εκπαιδευτική διαδικασία με στόχο την αναβάθμιση και τη βελτιστοποίησή της.
- Δεν αποτελεί αυτοσκοπό, δεν ταυτίζεται με την «εξέταση» επί του μαθήματος, δεν συνιστά ελεγκτικό μηχανισμό με χρονικά οριοθετημένη μέτρηση.

Ειδικά, η αξιολόγηση των μαθητών με αναπηρία (ΑμεΑ) πρέπει να διαπνέεται, εκτός από τις προαναφερθείσες αρχές, και από τις ακόλουθες:

- Την αρχή της ολόπλευρης εκτίμησης της παρουσίας του μαθητή, προκειμένου να διαγνωσθούν αδυναμίες και να ενισχυθούν δυνατότητες σε σχέση με την καθημερινή ζωή.
- Τη συσχέτιση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης με το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, την αναπηρία ή την ειδική εκπαιδευτική ανάγκη του μαθητή.
- Την ένταξη του μαθητή στη σχολική κοινότητα και τις ειδικές εκπαιδευτικές παροχές που πιθανόν να χρειάζεται.

III. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Τα προβλήματα, όπως διαπιστώνονται στο ισχύον σύστημα αξιολόγησης, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Ελλιπής επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε θέματα αξιολόγησης.
- Ελλιπής επιμόρφωση επιτελικών φορέων και στελεχών της εκπαίδευσης σε θέματα αξιολόγησης.

- Ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή (εργαστήρια, βιβλιοθήκες κ.ο.κ.)
- Περιορισμένη χρήση και αξιοποίηση συνδυαστικών μεθόδων ποσοτικού και ποιοτικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της αξιολόγησης.
- Προβλήματα στην εφαρμογή των ήδη θεσμοθετημένων τρόπων αξιολόγησης και δυσλειτουργία του συστήματος αξιολόγησης λόγω ανεπαρκειών του διοικητικού πλαισίου.
- Καταστρατηγήσεις και στρεβλώσεις του υπάρχοντος συστήματος αξιολόγησης.
- Έλλειψη θεσμοθέτησης της συμμετοχής των μαθητών σε διαδικασίες ανάλυσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.
- Επίδραση των αρνητικών χαρακτηριστικών των Γενικών Εξετάσεων (σε εθνικό επίπεδο) στην ενδοσχολική αξιολόγηση με συνέπεια την υπερβολική τυποποίηση, την έμφαση στην απομνημόνευση, καθώς και το μειωμένο ενδιαφέρον - ή ακόμα και την αδιαφορία - των μαθητών για τα μαθήματα Γενικής Παιδείας.
- Έμφαση στην αξιολόγηση κυρίως γνωστικών στόχων και όχι στόχων όπως η διάπλαση ανθρώπων ικανών:
 - να κατανοούν τα κρίσιμα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη και πολυπολιτισμική κοινωνία,
 - να συμμετέχουν δημιουργικά σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο και εξελισσόμενο κόσμο,
 - να διαμορφώνουν ιδέες, συμπεριφορές, και στάσεις ζωής υπεύθυνες και επωφελείς τόσο για τους ίδιους όσο και για το κοινωνικό σύνολο,
 - να αναπτύσσουν δεξιότητες στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης.

IV. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΤΥΠΟ ΛΥΚΕΙΟΥ

Λαμβάνοντας υπόψη τα προβλήματα που έχουν διερευνηθεί και καταγραφεί σχετικά με τη διαδικασία της αξιολόγησης, η Διατμηματική Επιτροπή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τη Μορφωτική Αυτοτέλεια του Λυκείου και τον Διάλογο για την Παιδεία καταθέτει τις ακόλουθες προτάσεις:

- Κάθε συζήτηση για αλλαγή ή διαφοροποίηση του συστήματος αξιολόγησης του μαθητή πρέπει να προσδιορισθεί με βάση την

αναμόρφωση του Λυκείου σε έναν νέο τύπο λυκειακής εκπαίδευσης που θα συνάδει με τις επιταγές και τις ανάγκες της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Είναι σημαντικό το σύστημα αξιολόγησης να εναρμονίζεται με τα ΑΠΣ, καθώς η αξιολόγηση των μαθητών σχετίζεται άμεσα με τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών, το περιεχόμενο του κάθε γνωστικού αντικείμενου και τη μεθοδολογία της προσέγγισής του.

- Κανένα γνωστικό αντικείμενο δεν εξαιρείται από την αξιολόγηση είτε είναι διακριτό είτε επιλεγόμενο. Τα αντικείμενα των σχολικών δραστηριοτήτων αξιολογούνται και αυτά στο ιδιαίτερο πλαίσιο τους.
- Απαιτείται συνδυασμός μεθόδων αξιολόγησης ποσοτικού και ποιοτικού χαρακτήρα, οι οποίες πρέπει να είναι κατάλληλες για την ηλικία, τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις εμπειρίες των μαθητών.
- Η ποιοτική περιγραφή της επίδοσης του μαθητή κρίνεται σκόπιμο να εκτιμάται και με εναλλακτικές μεθόδους και διαδικασίες αξιολόγησης, οι οποίες ενθαρρύνουν τον μαθητή να αξιολογήσει ο ίδιος τη μαθησιακή του πορεία (αυτοαξιολόγηση). Αυτές είναι οι δημιουργικές-διερευνητικές εργασίες, τα ομαδικά σχέδια εργασιών, ο φάκελος δραστηριοτήτων του μαθητή, αλλά και η συστηματική παρατήρηση του εκπαιδευτικού.
- Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή ενός νέου πλαισίου αξιολόγησης του μαθητή είναι η ουσιαστική και πολυεπίπεδη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης σε νέες διδακτικές μεθόδους, η οποία θα συνδέει τη θεωρία με την πράξη.
- Οι μέθοδοι και οι τρόποι της αξιολόγησης καλό είναι να λαμβάνουν υπόψη το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής, τόσο κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης όσο και μετά από αυτήν.
- Προϋποτίθεται η αξιοποίηση της υπάρχουσας εμπειρίας σχετικά με τη λειτουργία του συστήματος αξιολόγησης.

Όσον αφορά την αξιολόγηση των μαθητών με αναπηρία (ΑμεΑ) θεωρούμε απαραίτητο:

- Η διαδικασία αξιολόγησης της επίδοσης να είναι προσβάσιμη σε κάθε μαθητή, αμφίδρομη και αποτελεσματική.
- Να καθοριστούν και να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης, όπως η αξιολόγηση με χρήση υπολογιστή.
- Η εξεταστέα ύλη να χαρακτηρίζεται από ευελιξία και εξατομίκευση.

V. ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Οι ενδεικτικές προτάσεις για την Αξιολόγηση, τις οποίες κατέθεσε η Διατμηματική Επιτροπή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τον Εθνικό Διάλογο για την Παιδεία, στοχεύουν στα εξής:

- Θεωρούμε ότι σε ένα σύγχρονο σύστημα αξιολόγησης πρέπει να προτάσσονται τα κίνητρα μάθησης που ενισχύουν την αυτοεκτίμηση του μαθητή, την ενθάρρυνση της προσπάθειάς του, τον προδιορισμό των ενδιαφερόντων του.
- Παρακολουθούμε την πρόοδο του μαθητή και εντοπίζουμε τις μαθησιακές του δυνατότητες ή αδυναμίες σε σύγκριση με τις πρότερες επιδόσεις του.
- Δίνουμε έμφαση στην εξατομίκευση της αξιολόγησης αποφεύγοντας τυποποιημένες διαδικασίες σύγκρισης.
- Αναδεικνύουμε τη «μαθησιακή ταυτότητα» κάθε μαθητή λαμβάνοντας υπόψη τον ατομικό τρόπο και ρυθμό μάθησης του μαθητή, το στάδιο της γλωσσικής του ανάπτυξης, αλλά και τις ευκαιρίες που του προσφέρει το κοινωνικο-οικονομικό του περιβάλλον.
- Στοχεύουμε στην ανάπτυξη της υπευθυνότητας, στην καλλιέργεια κριτικού και δημιουργικού πνεύματος, στην ικανότητα επίλυσης προβλημάτων.
- Προάγουμε τη συνδυαστική, διεπιστημονική και ολιστική προσέγγιση της γνώσης και μέσα από τη χρήση νέων τεχνολογιών.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στο πλαίσιο της συζήτησης για τη μορφωτική αυτοτέλεια του Λυκείου, ήδη μελετά εξειδικευμένο πλαίσιο συγκεκριμένων προτάσεων για την αξιολόγηση των μαθητών, όπως:

- Χρήση εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης

- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και στελεχών της εκπαίδευσης σε θέματα νέων διδακτικών μεθόδων και αξιολόγησης
- Τρόπος προαγωγής και απόλυσης των μαθητών, τρόπος πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- Δυνατότητα συνδυασμού εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης
- Δυνατότητα επιλογής θεμάτων από Πανελλήνια Τράπεζα δεδομένων.

Οι τρόποι της αξιολόγησης του μαθητή πρέπει να είναι συμβατοί με τους στόχους, τις μεθόδους και τις διαδικασίες που ορίζουν τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών. Έτσι, συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος.